

Nr 390.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående ytterligare anslag till nybyggnadsarbeten vid Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund; given Stockholms slott den 19 mars 1920.

Under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över ekklesiastikärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härigenom föreslå riksdagen

att såsom bidrag åt Malmöhus läns landsting för täckande av uppkommen merkostnad å i statsrådsprotokollet omförmälda nybyggnadsarbeten vid länets sjukvårdsinrättningar i Lund anvisa på tilläggsstat för år 1920 ett reservationsanslag av 160,148 kronor.

De till ärendet hörande handlingarna skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott.

GUSTAF.

Olof Olsson.

Utdrag av protokollet över ecklesiastikärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 19 mars 1920.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern BRANTING,
 Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena friherre PALMSTIERNA,
 Statsråden: UNDÉN,
 THORSSON,
 OLSSON,
 SANDLER,
 NOTHIN,
 NILSSON,
 ERIKSSON,
 SVENSSON,
 HANSSON.

Föredragande departementschefen, statsrådet Olsson yttrade:

Ytterligare
 anslag till
 nybyggnads-
 arbeten vid
 Malmöhus
 läns sjuk-
 vårdsinrätt-
 ningar i Lund.

Då jag den 7 januari 1920 underställde Kungl. Maj:ts prövning de särskilda medelsbehov, som under åttonde huvudtiteln borde tillgodoses genom anslag å tilläggsstat för år 1920, meddelade jag, att direktionen över Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund hemställt om utverkande av ett anslag å i runt tal 191,060 kronor att utgå till Malmöhus läns landsting såsom bidrag till täckande av den merkostnad, som uppkommit på de nybyggnadsarbeten vid nämnda sjukvårdsinrättningar, vartill riksdagen åren 1914 och 1916 lämnat anslag. Då ärendet ej befann sig i fullt utrett skick, hemställde jag i sammanhang med detta mitt meddelande, att Kungl. Maj:t täcktes föreslå riksdagen att, i avbidan på proposition angående anslag till täckande av merkostnad å nybyggnadsarbetena vid omförmälda sjukvårdsinrättningar, för ändamålet beräkna på tilläggsstat för år 1920 ett reservationsanslag av 191,060 kronor.

Utredningen i ärendet är nu slutförd, och jag ber att få återkomma

till denna anslagsfråga. Jag skall då först lämna en kort redogörelse rörande riksdagens föregående, åren 1914 och 1916 beviljade anslag till omförmälda byggnadsföretag samt anledningen till att riksdagen lämnat bidrag till detsamma.

I enlighet med Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning beviljade 1914 års senare riksdag såsom bidrag till täckande av kostnaderna för uppförande vid Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund av nya byggnader för de medicinska och obstetrisk-gynekologiska avdelningarna m. m. ett anslag av högst 812,000 kronor, att användas i den mån motsvarande belopp av ett av landstinget beviljat anslag å enahanda summa för ändamålet toges i anspråk och under den kontroll Kungl. Maj:t kunde finna lämpligt föreskriva.

Ritningar och kostnadsförslag till nämnda byggnadsarbeten hade uppgjorts år 1913. Kostnadsförslaget slutade å 1,623,730 kronor, och såsom nyss angivits hade landstinget för byggnadsföretaget anslagit ett belopp av 812,000 kronor.

Nyssnämnda byggnadsarbeten utgjorde en utbruten del av ett större företag. För fortsättningen av detsamma — det gällde då nybyggnad för röntgenavdelningen och polikliniker, administrationslokaler m. m. — hade landstinget år 1914 beviljat ett anslag av 296,000 kronor, och i enlighet med Kungl. Maj:ts framställning anslog 1916 års riksdag motsvarande belopp att utgå under enahanda betingelser, som ovan nämnts beträffande 1914 års riksdags omförmälda anslag till byggnadsarbeten vid ifrågasvarande sjukvårdsinrättningar.

Ritningar och kostnadsförslag till de byggnadsarbeten, vartill 1914 års landsting och 1916 års riksdag anslogo medel, hade i maj 1914 avlämnats till vederbörande byggnadskommitté. Sedan i förslaget vidtagits vissa förenklingar, visade sig kostnaderna för detsammans utförande — inberäknat vad som krävdes för maskinella anordningar, apparater för röntgenavdelningen m. m. — uppgå till 592,015 kronor, eller avrundat 592,000 kronor.

Anledningen till att riksdagen anslagit medel till byggnadsarbeten vid ifrågasvarande Malmöhus län tillhöriga sjukvårdsinrättningar är att söka i det stora intresse, som för den medicinska undervisningen vid universitetet i Lund är knutet vid dessa sjukvårdsinrättningar. Genom bindande överenskommelser med landstinget har nämligen universitetet tillförsäkrats rätt att vid anstalterna i fråga bedriva klinisk undervisning, och överläkartjänsterna vid sjukhusets huvudavdelningar bestridas av vederbörande professorer inom medicinska fakulteten. Detta samarbete mellan universitetet och landstinget är till fromma för båda parterna, och det må här särskilt

erinras, att utgifterna för sjukhusbyggnadernas underhåll och utrustning samt för sjukhusdriften vila å landstinget. Förmånen för universitetet av nämnda samarbete har ock föranlett riksdagen att redan före år 1914 med landstinget dela kostnaderna för byggnadsarbeten vid sjukvårdsinrättningarna.

Såsom jag i början av detta mitt anförande omnämnde har nu fråga uppkommit om beredande av ytterligare tillskott av statsmedel för de byggnadsföretag vid sjukvårdsinrättningarna, vartill 1914 och 1916 års riksdagar beviljat anslag.

Redan under år 1918 hade fråga härom väckts. Jämlikt bemyndigande av landstinget ingick direktionen över omförmälda sjukvårdsinrättningar till Kungl. Maj:t i oktober sagda år med framställning, att ett anslag av 140,149 kronor 39 öre måtte hos riksdagen utverkas att utgå till landstinget såsom bidrag till täckande av uppkommen merkostnad vid ovannämnda byggnadsarbeten. Motsvarande belopp har med anledning av framställning från sjukhusdirektionen jämte andra för byggnadsföretaget erforderliga medel (se i det följande) år 1918 för ändamålet anslagits av landstinget.

I skrivelsen framhölls, hurusom merkostnaden, något över 280.000 kronor, vore förhållandevis obetydlig, om man nämligen toge i betraktande, att kostnadsförslagen uppgjorts åren 1913 och 1914 men de definitiva leveranskontrakten åren 1915—1917, alltså sedan kristiden med stegrade priser på alla materialier börjat inträda. Att kostnadsökningen kunnat stanna vid ovannämnda måttliga summa berodde väsentligen på att det lyckats att forcera arbetet med förberedelserna, så att leveranskontrakt kunnat i stor utsträckning uppgöras, innan den svåraste kristiden började.

Att arbetet även i fortsättningen kunnat forceras hade berott på att landstinget förskotterat riksdagsanslagens belopp, så att man icke vid någon tidpunkt varit för arbetets fortgång beroende av tiden för riksdagsanslagens utfallande.

Då merkostnaden sålunda uteslutande berott på kristiden med dess höjda materialpriser, syntes det billigt, att icke landstinget ensamt betungades med denna merkostnad, utan att den lika fördelades på landsting och riksdag liksom de ursprungliga anslagsbehoven. Detta vore så mycket billigare, som landstinget genom att förskottera statsanslagen därjämte ådragit sig ränteförluster.

Sjukhusdirektionen ville slutligen framhålla, att riksdagen, som år 1914 samtidigt med anslags beviljande till sjukvårdsinrättningarna i Lund lämnat ett ungefär lika stort nybyggnadsanslag till akademiska sjukhuset i Uppsala, redan år 1917 beviljat ett tilläggsanslag av 771,666 kronor för åstadkommande av där ifrågasatta nybyggnader

Beträffande den av sjukhusdirektionen berörda frågan om de av staten under åren 1914 och 1917 lämnade nybyggnadsanslagen till akademiska sjukhuset i Uppsala får jag erinra, att 1914 års anslag utgjorde 993,000 kronor. I annat sammanhang har jag haft anledning att närmare omförmåla det akademiska sjukhusets ifrågavarande byggnadsföretag samt

lämna vissa jämförande upplysningar rörande detsamma och nu berörda byggnadsarbeten vid sjukvårdsinrättningarna i Lund. Min nu avsedda framställning rörande akademiska sjukhuset i Uppsala utmynnade i ett av Kungl. Maj:t bifallet förslag om proposition till riksdagen om högst avsevärda ytterligare tillskott till de redan beviljade statsanslagen för de tillämnade nybyggena vid sagda sjukhus.

Ovanberörda framställning av direktionen över Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund blev redan i skrivelse den 6 november 1918 återkallad av sjukhusdirektionen. Såsom skäl härtill anfördes, att räkenskaperna rörande nybyggnaderna ännu ej hunnit avslutas och att någon revision icke lämpligen kunde äga rum under år 1918. Därjämte hade vissa omständigheter tillkommit, som gjorde det önskvärt, att anslagsfrågan finge tills vidare anstå.

Den 13 december 1918 lät Kungl. Maj:t bero vid den gjorda återkallelsen.

Nyssnämnda anslagsfråga återkom genom den i början av detta mitt anförande omförmälda framställningen av sjukhusdirektionen, innehållen i en skrivelse den 2 december 1919. Det äskade anslagsbeloppet hade då vuxit till en summa av 191,059 kronor 42 öre, och till utredning i ärendet har direktionen vid sin skrivelse fogat och åberopat en den 1 december 1919 dagtecknad, av andre ordföranden i sjukhusdirektionen, professorn J. Forssman underskriven tablå, benämnd »Sammandrag över samtliga inkomster och utgifter för nybyggnaderna vid Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund fr. o. m. den ¹⁰/₄ 1912 t. o. m. den ³⁰/₁₁ 1919». Denna tablå är försedd med följande påskrift:

Att förestående räkenskapssammandrag är fullt överensstämmande med oss företedda handlingar, betyga Lund den 2 december 1919.

Robert Eklundh.
f. d. akademiräntmästare.

Nils Månsson.
f. d. landstingsman.

Av Malmöhus läns landsting och Lunds universitet utsedda revisorer av lasarettets räkenskaper och förvaltning.

Enligt tablåen hava de verkliga kostnaderna för nybyggnaderna utgjort 2,713,428 kronor 92 öre.

På inkomstsidan upptagas:

Statens anslag å 812,000 kronor + 296,000 kronor = kronor	1,108,000: —
Landstingets motsvarande anslag	» 1,108,000: —
Landstingets anslag till nybyggnadsritningar	» 20,000: —
Lunds stads bidrag till markinlösen m. m.	» 47,692: —
Räntemedel samt gåva	» 47,618: 08

Summa kronor 2,331,310: 08

Detta belopp understiger de verkliga kostnaderna med ett belopp av 382,118 kronor 84 öre. I sjukhusdirektionens nu ifrågakvarande skrivelse omförmåles, att direktionen ämnade hos 1920 års landsting i Malmöhus län göra framställning om ytterligare anslag till täckande av den brist, som, med beräkning att staten och landstinget lika bidroge till bristens täckande, skulle belöpa å landstinget.

I lasarettsdirektionens skrivelse anföres vidare:

Den slutliga merkostnaden hade visserligen uppgått till 17,24 procent av den ursprungligen beräknade kostnadssumman och till 50,910 kronor 3 öre mera än vad som kunde beräknas vid tiden för direktionens framställning i ämnet till 1918 års landsting. Toge man i betraktande, förutom vad tillförene i ärendet anförts, även de ytterligt stegrade arbetslönerna, måste merkostnaden betraktas såsom väsentligen liten.

Efter remiss till kanslern för rikets universitet har kanslern hört medicinska fakulteten och det större konsistoriet vid universitetet i Lund, som på det livligaste tillstyrkt den gjorda framställningen, under betonande att det på grund av rådande förhållanden måste anses märkvärdigt och ganska lyckligt, att den beräknade kostnadssumman endast överskridits med en så relativt måttlig procentsats som den ovan angivna.

I skrivelse den 28 januari 1920 har kanslern hemställt om avlåtande av proposition till riksdagen i enlighet med sjukhusdirektionens begäran.

Även byggnadsstyrelsen har i ärendet avgivit infortrat utlåtande, dagtecknat den 12 februari 1920, i vilket utlåtande anförts:

Då på grund av förevarande ärendes brådskande beskaffenhet byggnadsstyrelsen icke ansett, att tiden medgäve infortrandet och granskning av räkenskaper och andra uppgifter, som erfordrades för verkställande av en ingående granskning av ärendet, nödgades styrelsen inskränka sig till ett uttalande av det allmänna omdömet, att det belopp, varmed de verkliga byggnadskostnaderna överstigit de beräknade, måste under för handen varande omständigheter anses jämförelsevis ringa.

Departement-
schefen.

Ifrågakvarande nybyggnader vid Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund kunde under senare hälften av år 1918 upplåtas till användande. Man måste giva sitt erkännande åt alla dem, såväl korporationer som enskilda, genom vilkas samverkan byggnaderna så skyndsamt blivit färdiga. Fördelarna av att byggnadsföretaget redan genomförts äro icke enbart på landstingets och sjukvårdens sida. Även för den medicinska undervisningen har det varit till fördel, att till dess förfogande vid universitetet i Lund ställts nya, väl utrustade lokaler, med hänsyn till att den medicinska fakulteten därstädes genom nybyggnaderna fått lättare att inskrida till

avhjälpande av den på senare år besvärande stockningen med avseende å de blivande läkarnas utbildningskurser och praktiska tjänstgöring under olika skeden av den medicinska undervisningen. (Se proposition nr 335 vid 1919 års lagtima riksdag.)

I betraktande av nyss berörda förhållanden har jag ansett, att staten icke borde låta landstinget draga hela bördens av de uppkomna merkostnaderna. På grund av vissa i ärendet numera inkomna upplysningar kan jag dock ej tillstyrka, att statens bidrag till merkostnadernas täckande sättes till det förut beräknade beloppet av 191,060 kronor. Dessa upplysningar hava lämnats av lasarettsdirektionens andre ordförande, förut bemalde Forssman, som på förekommen anledning i skrivelse den 8 mars 1920 till statsrådet och chefen för ecklesiastikdepartementet meddelat följande.

I det år 1913 uppgjorda förslaget till då avsedda byggnadsarbeten vid sjukvårdsinrättningarna, med en till 1,624,000 kronor utjämnad kostnadssumma, därav staten och landstinget skulle gälda hälften vardera med 812,000 kronor, ingingo ändringar i samt till- och ombyggnad av köks- och tvättbyggnaden. Härför beräknades i kostnadsförslaget ett belopp av 24,000 kronor.

År 1916 beslöt emellertid landstinget att låta vidtaga en betydligt mera omfattande omändring av tvättavdelningen än den från början avsedda och anslag för ändamålet en summa av 124,000 kronor. På hela den sålunda beräknade och anslagna summan för omändring av köks- och tvättbyggnaden, tillhoppa 148,000 kronor, uppkom sedermera en merkostnad av 61,821 kronor 37 öre. Denna summa finnes nu inberäknad i totalsumman av merkostnad, 382,118 kronor 84 öre, om vars täckande med halva beloppet eller 191,059 kronor 42 öre framställning blivit gjord.

I skrivelsen yttrar Forssman vidare:

Då det emellertid förhåller sig så, att landstinget utan riksdagens hörande själv beslutat en betydligt mera omfattande utvidgning av tvättinrättningen än från början avsågs och därför anslagit medel, så kan det synas tvivelaktigt, om det kan med fullt fog påfordras, att riksdagen skall deltaga i täckande av den del av merkostnaden, som uppkommit på omändring av kök och tvätt eller 61,821 kronor 37 öre.

Landstinget har ock självt förutsatt detta och genom beslut av 17 september 1918 givit på hand, att tinget ville ensamt bära denna merkostnad.

Under dessa förhållanden skulle alltså från totalsumman 382,118 kronor 84 öre avgå 61,821 kronor 37 öre och endast 320,297 kronor 47 öre återstå till täckande av riksdag och landsting gemensamt.

I denna summa 320,297 kronor 47 öre ingår ingen post, om vilken det kan vara något som helst tvivel om att dess täckande icke skäligen bör delas lika mellan riksdagen och landstinget, vadan den summa, som av riksdagen här begäres, skulle vara minst 160,148 kronor 73 öre.

Jag har som sagt ansett, att staten borde åtaga sig en del av de uppkomna merkostnaderna, såsom av Forssman anförts, numera beräknade till 320,297 kronor 47 öre, och finner mig kunna tillstyrka, att denna del, på sätt Forsmann ifrågasatt, bestämmes till hälften eller med frånräknande av öretal till 160,148 kronor. Jag vill så mycket hellre föreslå, att staten på detta sätt bidrager till täckande av merkostnaderna, som dessa tack vare vederbörandes raska ingripande — till fromma jämväl för den medicinska undervisningen — kunnat hållas inom jämförelsevis mycket måttliga gränser. Byggnadsstyrelsen har uttryckligen förklarat sig anse det överskjutande beloppet under för handen varande förhållanden vara jämförelsevis litet. Med hänsyn härtill torde man ock kunna frånse saknaden av den av byggnadsstyrelsen antydda ingående granskningen av ärendet.

Under återopande av vad jag i detta ärende anført tillstyrker jag förslag till riksdagen

att såsom bidrag åt Malmöhus läns landsting för täckande av uppkommen merkostnad å i ärendet omförmälda nybyggnadsarbeten vid länets sjukvårdsinrättningar i Lund anvisa på tilläggsstat för år 1920 ett reservationsanslag av 160,148 kronor.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagade Hans Maj:t Konungen lämna bifall; och skulle proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Harald Frisk.